

ภูมิอากาศจังหวัดเชียงราย

ที่ตั้งและอาณาเขต

จังหวัดเชียงรายตั้งอยู่บริเวณชายแดนทางด้านเหนือสุดของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานคร ประมาณ 823 กิโลเมตร มีเนื้อที่ทั้งสิ้นประมาณ 11,531 ตารางกิโลเมตร มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ประเทศสหภาพพม่าและสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศใต้	ติดต่อกับ	จังหวัดพะเยาและลำปาง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	จังหวัดเชียงใหม่

ลักษณะภูมิประเทศ

ภูมิประเทศของจังหวัดเชียงราย เป็นลักษณะภูเขาล้อมรอบและมีที่ว่างระหว่างทิวเขา ด้านตะวันตกมีทิวเขานนทชัยทอดจากประเทศสหภาพพม่าลงมาทางใต้ ทางตะวันออกมีทิวเขาดอยยาวทอดจากอำเภอเชียงของลงมาถึงอำเภอเทิงและทิวเขาดอยผาหม่นซึ่งแบ่งกั้นพรมแดนไทย-ลาว ทอดยาวจากอำเภอเชียงของลงมาถึงอำเภอเชียงคำเลยไปถึงอำเภอทุ่งช้างและอำเภอบัว จังหวัดน่าน ดังนั้นที่อันกว้างใหญ่ของจังหวัดเชียงรายจึงเต็มไปด้วยภูเขาสูงที่สำคัญมีดอยตุง สูง 1,928 เมตร ดอยสามเส้นหรือดอยแม่สะลอง สูง 1,673 เมตร ดอยยาว สูง 1,400 เมตร ดอยกู่ สูง 1,608 เมตร และดอยภูลังกา สูง 1,693 เมตร ส่วนแม่น้ำที่สำคัญมีแม่น้ำโขง แม่น้ำกกและแม่น้ำลาว

พื้นที่ราบของจังหวัดนี้ส่วนมากอยู่ระหว่างหุบเขา จึงเป็นที่ราบที่มีระดับสูงและมีขนาดไม่กว้างนัก ที่นับว่าสำคัญได้แก่ ที่ราบสูงเชียงราย ซึ่งอยู่ในระดับความสูง 378 เมตร มีทิวเขาล้อมรอบเกือบทุกด้าน ทางเหนือเป็นทิวเขาแดนลาว ทางตะวันตกมีทิวเขาดอยสามเส้นหรือดอยแม่สะลอง และดอยช้างในทิวเขาแดนลาวทางใต้ และทางตะวันออกเป็นแนวทิวเขาฝิปันน้ำ

สภาวะอากาศทั่วไป

ลักษณะอากาศของจังหวัดเชียงราย ขึ้นอยู่กับอิทธิพลของมรสุมที่พัดประจำฤดูกาล 2 ชนิดคือ มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งพัดพามวลอากาศเย็นและแห้งจากประเทศจีนปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูหนาว ทำให้จังหวัดเชียงรายมีอากาศหนาวเย็นและแห้งทั่วไป และมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งจะพัดพามวลอากาศชื้นจากทะเลและมหาสมุทรอินเดียปกคลุมประเทศไทยในช่วงฤดูฝน ทำให้จังหวัดเชียงรายมีฝนตกทั่วไป

ฤดูกาล

ฤดูกาลของจังหวัดเชียงราย พิจารณาตามลักษณะลมฟ้าอากาศของประเทศไทย แบ่งออกเป็น 3 ฤดู ดังนี้

ฤดูร้อน เริ่มประมาณกลางเดือนกุมภาพันธ์ถึงกลางเดือนพฤษภาคม มีอากาศร้อนอบอ้าวทั่วไป โดยเฉพาะในเดือนเมษายนเป็นเดือนที่มีอากาศร้อนอบอ้าวมากที่สุดในรอบปี

ฤดูฝน เริ่มประมาณกลางเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม ซึ่งเป็นระยะที่มรสุมตะวันตกเฉียงใต้พัดปกคลุมประเทศไทย อากาศจะเริ่มชุ่มชื้นและมีฝนตกชุกตั้งแต่ประมาณกลางเดือนพฤษภาคมเป็นต้นไป เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม

ฤดูหนาว เริ่มประมาณกลางเดือนตุลาคมถึงกลางเดือนกุมภาพันธ์ ซึ่งเป็นช่วงที่มรสุมตะวันออกเฉียงเหนือพัดปกคลุมประเทศไทย อากาศโดยทั่วไปจะหนาวเย็นและแห้ง เดือนที่มีอากาศหนาวที่สุดคือเดือนมกราคม

อุณหภูมิ

เนื่องจากจังหวัดเชียงรายตั้งอยู่ทางภาคเหนือสุดของประเทศไทย พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าไม้และมีภูเขาล้อมรอบ จึงทำให้มีอากาศหนาวเย็นในฤดูหนาว อุณหภูมิเฉลี่ยทั้งปีประมาณ 24.4 องศาเซลเซียสในฤดูร้อนมีอากาศร้อน อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 31.1 องศาเซลเซียส โดยในเดือนเมษายนมีอากาศร้อนที่สุด อุณหภูมิสูงที่สุดที่เคยตรวจวัดได้ 41.8 องศาเซลเซียส เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2559 ส่วนในฤดูหนาวมีอากาศหนาวเย็น อุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 19.3 องศาเซลเซียส โดยมีอากาศหนาวที่สุดในเดือนมกราคม อุณหภูมิต่ำที่สุดวัดได้ 1.0 องศาเซลเซียสเมื่อวันที่ 25 ธันวาคม 2542

ฝน

พิจารณาจากปริมาณฝนของสถานีฝนอำเภอในจังหวัด พบว่าพื้นที่บริเวณดอยตุง อำเภอแม่ฟ้าหลวง มีปริมาณฝนสูงสุดโดยมีปริมาณฝนรวมรายปีมากกว่า 2700 มิลลิเมตร บริเวณอำเภอเชียงของ อำเภอแม่สาย อำเภอแม่จัน อำเภอเชียงแสนและอำเภอเมือง มีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,600-1,800 มิลลิเมตร บริเวณอำเภอพวน อำเภอเวียงชัย อำเภอเทิงและอำเภอป่าแดดมีปริมาณฝนเฉลี่ย 1,200-1,600 มิลลิเมตร ส่วนพื้นที่อำเภอเวียงป่าเป้ามีปริมาณฝนเฉลี่ยประมาณ 1,000 มิลลิเมตร

สำหรับสถิติปริมาณฝนเฉลี่ยของอำเภอเมือง จังหวัดเชียงรายมีปริมาณฝนตลอดปีเฉลี่ย 1690.5 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 138 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุดคือเดือนสิงหาคม มีปริมาณฝนเฉลี่ย 358.4 มิลลิเมตร และมีวันฝนตกประมาณ 23 วัน ปริมาณฝนมากที่สุดใน 1 วัน วัดได้ 161.8 มิลลิเมตร เมื่อวันที่ 3 กรกฎาคม 2524 ที่สถานีอากาศเกษตรเชียงราย

พายุหมุนเขตร้อน

พายุหมุนเขตร้อนที่เคลื่อนผ่านจังหวัดเชียงราย ส่วนใหญ่มีแหล่งกำเนิดจากทะเลจีนใต้และมหาสมุทรแปซิฟิกเหนือด้านตะวันตก และเคลื่อนมาทางตะวันตกผ่านประเทศเวียดนาม และลาวก่อนเข้าสู่ประเทศไทย จึงทำให้พายุอ่อนกำลังลงอยู่ในชั้นพายุดีเปรสชัน ซึ่งไม่ก่อให้เกิดความเสียหายเนื่องจากลมแรงมากนัก แต่จะทำให้มีฝนตกหนักถึงหนักมากจนเกิดน้ำท่วมฉับพลันได้ในบางพื้นที่ ช่วงเวลาที่พายุเคลื่อนผ่านจังหวัดนี้ เริ่มตั้งแต่กลางเดือนกรกฎาคมเป็นต้นไปจนถึงสิ้นเดือนตุลาคม โดยเฉพาะช่วงตั้งแต่เดือนกรกฎาคมถึงตุลาคม เป็นระยะที่พายุหมุนเขตร้อนมีโอกาสเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดนี้ได้มากที่สุด

จากสถิติในคาบ 66 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 – 2559 มีพายุหมุนเขตร้อนเคลื่อนเข้าสู่จังหวัดเชียงราย 27 ลูกและมีกำลังแรงเป็นพายุดีเปรสชันทั้งหมด โดยเข้ามาในเดือนพฤษภาคม 1 ลูก (2532) เดือนกรกฎาคม 8 ลูก (2506, 2512, 2514, 2516, 2521, 2536, 2537, 2546) เดือนสิงหาคม 7 ลูก (2504, 2508, 2511, 2513, 2517, 2530, 2536) เดือนกันยายน 9 ลูก (2494, 2495, 2503, 2508, 2513, 2518, 2529, 2548(2)) และเดือนตุลาคม 2 ลูก (2526, 2532)

ที่ตั้งของสถานีอุตุนิยมวิทยาในจังหวัดเชียงราย

สภาวะอากาศที่จัดทำขึ้นทั้งหมดนี้ได้มาจากผลการตรวจของสถานีตรวจอากาศเชียงรายและสถานีอากาศเกษตรเชียงราย ซึ่งทำการตรวจสอบประกอบอุตุนิยมวิทยาต่างๆ วันละ 8 เวลา คือเวลา 0100, 0400, 0700, 1000, 1300, 1600, 1900 และ 2200 น.แล้วส่งรายงานผลการตรวจไปยังกรมอุตุนิยมวิทยาเพื่อรวบรวมและจัดทำข้อมูลสถิติต่อไป

สถานีตรวจอากาศเชียงราย ตั้งอยู่ที่ตำบลรอบเมือง อ.เมือง จังหวัดเชียงราย 57000 มีที่ทำการอยู่ในบริเวณท่าอากาศยานเชียงราย หรือที่ละติจูด 19 องศา 58 ลิปดาเหนือ และลองจิจูด 99 องศา 53 ลิปดาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 390 เมตร

สถานีอากาศเกษตรเชียงราย ตั้งอยู่ที่ศูนย์วิจัยพืชสวนเชียงราย อ.เมือง จังหวัดเชียงราย 57000 หรือที่ละติจูด 19.9 องศาเหนือ และลองจิจูด 99.8 องศาตะวันออก อยู่สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง 416 เมตร

หมายเหตุ - สถิติภูมิอากาศที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้ข้อมูล คาบ 30 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2524 - 2553
- สถิติภูมิอากาศที่มีค่าเป็นที่สุดใช้ข้อมูล ตั้งแต่ พ.ศ. 2494 - 2559

ศูนย์ภูมิอากาศ สำนักพัฒนาอุตุนิยมวิทยา
กรมอุตุนิยมวิทยา
มิถุนายน 2560